DERS KUTUSU
DERSKUTUSU.COM

ÇALIŞMA KÂĞIDI
7. Sınıf · Sosyal Bilgiler · 12. Hafta

Ad Soyad: _____
Sınıf / No: _____
Tarih: _____

Osmanlı Devleti'nin Cihan Devleti Hâline Gelmesini Sağlayan Politikalar (İskân, İstimalet, Gaza ve Cihat, Millet Sistemi) ve Denizlerdeki Hakimiyet (SB.7.3.1)

Osmanlı Devleti'nin küçük bir uç beyliğinden üç kıtaya hükmeden bir cihan devletine dönüşmesini sağlayan gaza-cihat, istimalet, iskân ve millet sistemi politikalarını sorgular (SB.7.3.1.a-c). · Anadolu Türk siyasi birliğinin sağlanması ile Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman dönemlerindeki doğu, güney ve batı siyasetini kaynaklara dayanarak değerlendirir (SB.7.3.1.ç). · Karadeniz ve Akdeniz'de gerçekleştirilen deniz fetihlerinin (Kırım, Rodos, Preveze, Kıbrıs) ticaret yolları ve cihan hâkimiyeti üzerindeki etkileri hakkında çıkarım yapar (SB.7.3.1.d).

HATIRLAYALIM

- Osmanlıyı cihan devleti yapan dört temel sütun: **Gaza ve Cihat** (İslam'ı ve adaleti yayma), **İstimalet** (gönül kazanma ve hoşgörü), **İskân** (Balkanları planlı Türkleştirme ve şenlendirme) ve **Millet Sistemi** (din ve vicdan hürriyeti) politikalarıdır.
- **Anadolu Türk siyasi birliği** Karesioğulları ile başlamış, **Yavuz Sultan Selim** döneminde **Turnadağ Savaşı (1515)** ile Dulkadiroğullarına son verilerek kesin olarak tamamlanmıştır.
- Yavuz'un **Çaldıran (1514)**, **Mercidabık (1516)** ve **Ridaniye (1517)** zaferleriyle Doğu Anadolu güvenliği sağlanmış, Halifelik ve Baharat Yolu Osmanlıya geçmiştir.

1 EŞLEŞTİRME

Sol sütundaki Osmanlı yönetim politikalarını sağ sütundaki tanımlarıyla eşleştiriniz.

☐ 1. İstimalet Politikası	**a)** İslam dinini koruma, yayma ve dünyaya ilahi adaleti götürme ideali (İ'lây-ı Kelimetullah)
☐ 2. İskân Politikası	**b)** Toplumu ırka göre değil din ve mezhep esasına göre örgütleyerek inanç özgürlüğü tanıma
☐ 3. Millet Sistemi	**c)** Anadolu'daki konargöçer Türkmenleri Balkanlara yerleştirerek fetihleri kalıcı hâle getirme
☐ 4. Gaza ve Cihat Anlayışı	**d)** Fethedilen bölge halkına adalet, hoşgörü ve vergi kolaylığı sağlayarak gönülleri kazanma

2 TABLOYU TAMAMLA

Görseldeki deniz fetihleri harita kartlarını inceleyerek gelişmelerin önemini ve ilgili denizi tabloya yazınız. İlk satır örnektir.

1. Kırım'ın Fethi (1475) — Karadeniz · İpek Yolu	2. Preveze Zaferi (1538) — Barbaros · Akdeniz Üstünlüğü
3. Mısır Seferi (1517) — Baharat Yolu · Kızıldeniz	4. Kıbrıs'ın Fethi (1571) — Doğu Akdeniz Güvenliği

Deniz Fethi / Zaferi	İlgili Deniz ve Ticaret Yolu	Siyasi ve Ekonomik Sonucu
1. Kırım'ın Fethi (1475)	Karadeniz — İpek Yolu	
2. Preveze Deniz Zaferi (1538)		
3. Mısır Seferi ve Kızıldeniz (1517)		Baharat Yolu ve Halifelik Osmanlıya geçti
4. Kıbrıs'ın Fethi (1571)	Doğu Akdeniz	

3 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Fatih Sultan Mehmed'in Bosna Ahidnamesi fermanında Osmanlı Devleti'nin hangi iki temel politikası doğrudan uygulanmıştır?

Fatih Sultan Mehmed'in Bosna Ahidnamesi (1463)

«Bosna rahiplerine buyurdum ki; kimse onlara ve kiliselerine engel olmayıp incitmeye, canları ve malları güvencem altındadır.»

Temel İlkeler: Gönül Kazanma (Hoşgörü) + İnanç Özgürlüğü

(A) İstimalet (hoşgörü) politikası ve Millet Sistemi (inanç hürriyeti)
(B) Devşirme sistemi ve Müsadere (özel mülke el koyma) uygulaması
(C) İltizam sistemi ve Kapitülasyon (ticari ayrıcalık) politikası
(D) Tımar sistemi ve İskân (göçebe yerleştirme) uygulaması

4 DOĞRU MU, YANLIŞ MI?

Osmanlı Devleti'nin cihan devleti olma süreci ve fetih politikalarıyla ilgili ifadelerden doğru olanlara D, yanlış olanlara Y işaretleyiniz.

	D	Y
Osmanlıya katılan ilk denizci Anadolu Türk beyliği Çanakkale ve Balıkesir çevresindeki Karesioğullarıdır.	☐	☐
Balkanlarda uygulanan iskân politikasında bölgedeki gayrimüslim halk zorla İslamiyet'e geçirilmiştir.	☐	☐
Yavuz Sultan Selim döneminde kazanılan Turnadağ Savaşı (1515) ile Anadolu Türk siyasi birliği kesin olarak sağlanmıştır.	☐	☐
Preveze Deniz Zaferi (1538), Karadeniz'i bir Türk gölü hâline getirmek amacıyla Cenevizlilere karşı kazanılmıştır.	☐	☐

5 BOŞLUK DOLDURMA

Cümlelerdeki boşlukları kutuda verilen uygun tarihî kavramlarla tamamlayınız.

Barbaros · Mohaç · imar · Malazgirt

1. Fethedilen yerlerde cami, medrese, han ve köprü gibi vakıf eserleri yapılarak bölgenin bayındır kılınmasına _____ faaliyeti denir.
2. 1538 yılında Haçlı donanmasını Preveze'de mağlup eden ünlü Osmanlı Kaptan-ı Deryası _____ Hayreddin Paşa'dır.
3. Kanuni Sultan Süleyman 1526 yılında _____ Meydan Muharebesi ile Macaristan'ı Osmanlı hâkimiyetine almıştır.

6 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki iskân politikası şemasına göre aşağıdakilerden hangisi Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda iskân uygulamasıyla hedeflediği amaçlardan değildir?

İskânın İlkeleri	İskânın Sonuçları
• Konargöçer Türkmenler seçilir	• Balkanlar Türkleşti ve şenlendi
• Göç edenlere tohum/vergi deste	• Fetihler kalıcı hâle geldi
• 5 yıl geri dönmeme kuralı	• Yerli halka baskı yapılmadı!

(A) Anadolu'daki konargöçer Türkmenleri yerleşik hayata geçirerek tarımı canlandırmak

(B) Fethedilen Balkan topraklarını Türkleştirerek fetihlerin kalıcı olmasını sağlamak

(C) Aralarında kavga bulunan aileleri göç ettirerek Anadolu'da toplumsal huzuru korumak

(D) Balkanlardaki yerli halkın tamamını Anadolu'nun doğusuna sürgün etmek

7 ÇOKTAN SEÇMELİ · DÜŞÜN

Görseldeki Kanuni Sultan Süleyman dönemi «İstanbul Antlaşması (1533)» maddesine göre aşağıdaki çıkarımlardan hangisine ulaşılır?

1533 İstanbul (İbrahim Paşa) Antlaşması Maddesi

«Avusturya Arşidükü (Kralı), protokol bakımından Osmanlı Sadrazamına (Veziriazamına) eşit sayılacaktır.»

(A) Avusturya Arşidükü protokolde Osmanlı Sadrazamına denk sayılarak Osmanlı siyasi üstünlüğü kabul ettirilmiştir.

(B) Avusturya Kralı protokolde Osmanlı Padişahından üstün kabul edilmiştir.

(C) Orta Avrupa'daki tüm Osmanlı kaleleri savaşsız olarak Avusturya'ya devredilmiştir.

(D) Haçlı birliği güçlenerek Akdeniz ticaret yollarını tamamen ele geçirmiştir.

8 ŞİFRELİ KELİME

İpuçlarındaki tarihî kavramları kutulara yazınız. Numaralı harflerle «devletin deniz kuvvetleri ve savaş gemileri bütünü» kavramını bulunuz.

Osmanlıda devlet işlerinin görüşüldüğü yönetim kurulu (Divan-ı Hümayun) [ ][ ][ ][ ][ ]

Karesioğulları Beyliği'ni Osmanlıya katan ikinci Osmanlı padişahı [ ][ ][ ][ ][ ]

Mohaç, Rodos ve Preveze zaferlerinin kazanıldığı dönemin padişahı [ ][ ][ ][ ][ ][ ]

Preveze Deniz Zaferi ve Kıbrıs'ın fethiyle Türk gölü olan deniz [ ][ ][ ][ ][ ][ ][ ]

Balkanlarda fethedilen yerlere Türkmen yerleştirme politikası [ ][ ][ ][ ][ ]

Osmanlı toplumunu ırka göre değil din/mezhebe göre yöneten sistem [ ][ ][ ][ ][ ][ ]

İslam dinini koruma ve adaleti yayma uğrunda yapılan kutsal mücadele [ ][ ][ ][ ]

Turuncu kutulardaki harfler yukarıdan aşağıya:

_____

9 ÇOKTAN SEÇMELİ

Görseldeki Yavuz Sultan Selim dönemi doğu ve güney seferleri kartına göre Mercidabık (1516) ve Ridaniye (1517) savaşlarının ekonomik sonucu hangisidir?

Doğu ve Anadolu Siyaseti	Mısır Seferi (1516-1517)
• Çaldıran (1514): Doğu güvenliği	• Mercidabık ve Ridaniye
• Turnadağ (1515): Siyasi birlik	• Halifelik Osmanlıya geçti
	• Baharat Yolu denetim altına alındı

(A) İpek Yolu'nun Karadeniz limanları tamamen Venediklilere bırakılmıştır.

(B) Mısır ve Suriye alınarak Baharat Yolu'nun denetimi Osmanlı Devleti'ne geçmiştir.

(C) Avusturya ile İstanbul Antlaşması imzalanarak vergi gelirleri azaltılmıştır.

(D) Ümit Burnu keşfedilerek Atlas Okyanusu limanları Osmanlıya bağlanmıştır.

10 KISA CEVAP

Görseldeki Anadolu beylikleri tablosuna göre Osmanlı Devleti'nin Anadolu Türk siyasi birliğini sağlarken savaş dışında

Anadolu Türk Siyasi Birliğini Sağlama Yöntemleri

• Karesioğulları: İlk katılan denizci beylik (Orhan Bey)

• Germiyanoğulları: Çeyiz (Evlilik) yoluyla (Kütahya ve çevresi)

• Hamitoğulları: Satın alma (Altın/Para) yoluyla (Isparta ve çevresi)

11 SIRALAMA

Görseldeki Osmanlı denizcilik gelişmelerini kronolojik (tarihsel) sıraya göre 1'den 4'e kadar sıralayınız.

1345	1475	1538	1571
Karesi Donanması	Kırım'ın Fethi	Preveze Zaferi	Kıbrıs'ın Fethi

☐ II. Selim döneminde Kıbrıs Adası'nın fethedilerek Doğu Akdeniz'in güvenceye alınması (1571)

☐ Barbaros Hayreddin Paşa'nın Preveze Deniz Zaferi'ni kazanması (1538)

☐ Karesioğulları Beyliği'nin alınmasıyla ilk Osmanlı deniz gücünün oluşması (1345)

☐ Fatih Sultan Mehmed döneminde Kırım'ın fethedilerek Karadeniz'in Türk gölü olması (1475)

12 AÇIK UÇLU · DÜŞÜN

Görseldeki cihan devleti şemasından yararlanarak Osmanlı Devleti'nin Balkanlarda ve Ortadoğu'da yüzyıllarca kalıcı olmasını sağlayan İstimalet politikasının önemini açıklayınız.

Gaza & Cihat	İstimalet	İskân & İmar	Millet Sistemi
Adalet İdeali	Hoşgörü & Güven	Kalıcı Yerleşim	Din Özgürlüğü

derskutusu.com · © Ders Kutusu · Tüm hakları saklıdır.